

UO‘K (UDC, УДК): 81-26

**O‘ZBEKISTON TOPONIMIKASINING ZAMONAVIY RIVOJLANISHI
IJTIMOIY-MADANIY JIHATLAR³¹****Xudaybergenova Umida Komildjanovna***Urganch RANCH texnologiya universiteti,
Jahon tillari kafedrasida ingliz tili o‘qituvchisi,
Xorazm, Uzbekistan**E-mail: umida.x0035@mail.ru**ORCID ID:0009-0005-7039-1080***ANNOTATSIYA**

Ushbu maqolada O‘zbekiston toponimikasining zamonaviy rivojlanishi jamiyatda kechayotgan ijtimoiy-siyosiy, madaniy va iqtisodiy jarayonlar bilan uzviy bog‘liqlikda tadqiq etiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi mustaqillik davrida toponimik tizimda yuz bergan o‘zgarishlarni ijtimoiy-madaniy jihatdan tahlil qilish hamda joy nomlarining milliy o‘zlikni shakllantirishdagi rolini aniqlashdan iborat. Maqolada tarixiy toponimlarning qayta tiklanishi, yangi toponimlarning shakllanishi va ularning jamiyat ongidagi ma’naviy-ma’rifiy ahamiyati muammo sifatida qo‘yiladi. Tadqiqot jarayonida qiyosiy-tarixiy, semantik va sotsiolingvistik tahlil metodlaridan foydalanildi. S. Qorayev, E. Begmatov, T. Nafasov va boshqa olimlarning ilmiy qarashlariga tayangan holda toponimlarning etnolisoniy xususiyatlari, ijtimoiy funksiyalari hamda lingvomadaniy mazmuni ochib berildi. O‘tkazilgan tahlillar natijasida toponimlar nafaqat geografik orientatsiya vositasi, balki tarixiy xotira, madaniy meros va milliy identitetning muhim ko‘rsatkichi ekanligi aniqlandi. Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston toponimikasining zamonaviy taraqqiyoti ijtimoiy-madaniy omillar bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, ularni ilmiy asosda o‘rganish va tartibga solish muhim ahamiyat kasb etadi.

KALIT SO‘ZLAR

Toponimika, tarixiy xotira, milliy o‘zlik, etnomadaniy an’ana, mustaqillik davri, toponimik siyosat, geografik obyekt nomlari, lingvomadaniyat, nominatsiya.

Received: January 22, 2026**Accepted:** March 05, 2026**Available online:** May 10, 2026

³¹ **For citation (Iqtibos keltirish uchun, для цитирования):**

Xudaybergenova U. O‘zbekiston toponimikasining zamonaviy rivojlanishi ijtimoiy-madaniy jihatlar.// Komparativistika (Comparative Studies). — 2026. — Vol.3, № 2(10) — B. 257-267.

MODERN DEVELOPMENT OF UZBEKISTAN TOPONYMYSOCIO-CULTURAL ASPECTS**Khudaybergenova Umida Komildjanovna***English Language Teacher**Department of World Languages**Urgench Technological University RANCH**Khorezm, Uzbekistan**E-mail: umida.x0035@mail.ru**ORCID ID:0009-0005-7039-1080*

ABSTRACT

This article examines the modern development of Uzbekistan's toponymy in close connection with the socio-political, cultural, and economic processes taking place in society. The main objective of the study is to conduct a socio-cultural analysis of the changes that have occurred in the toponymic system during the period of independence and to determine the role of place names in shaping national identity. The article addresses the issues of restoring historical toponyms, forming new place names, and their spiritual and educational significance in public consciousness. The research methodology is based on comparative-historical, semantic, and sociolinguistic methods of analysis. Drawing on the scholarly views of S. Korayev, E. Begmatov, T. Nafasov, and other researchers, the ethnolinguistic features of toponyms, their social functions, and their linguocultural content are revealed. The results of the study demonstrate that toponyms function not only as tools of geographical orientation but also as important indicators of historical memory, cultural heritage, and national identity. In conclusion, it is emphasized that the modern development of Uzbekistan's toponymy is closely linked to socio-cultural factors and requires systematic and scientifically grounded study and regulation.

KEY WORDS

Toponymy, historical memory, national identity, ethnocultural tradition, independence period, toponymic policy, geographical names, linguoculture, nomination.

**СОВРЕМЕННОЕ РАЗВИТИЕ ТОПОНИМИКИ УЗБЕКИСТАНА:
СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ***Худайбергенова Умида Комилджановна**Преподаватель английского
языка кафедры мировых языков,**Ургенчский технологический университет РАНЧ**Хорезм, Узбекистан**E-mail: umida.x0035@mail.ru**ORCID ID:0009-0005-7039-1080***АННОТАЦИЯ**

В данной статье исследуется современное развитие топонимики Узбекистана в тесной взаимосвязи с социально-политическими, культурными и экономическими процессами, происходящими в обществе. Основной целью исследования является социально-культурный анализ изменений, произошедших в топонимической системе в период независимости, а также определение роли географических названий в формировании национальной идентичности. В статье в качестве проблемы рассматриваются процессы восстановления исторических топонимов, формирования новых наименований и их духовно-просветительская роль в общественном сознании. В ходе исследования были использованы сравнительно-исторический, семантический и социолингвистический методы анализа. На основе научных взглядов С. Караева, Э. Бегматова, Т. Нафасова и других ученых раскрываются этнолингвистические особенности топонимов, их социальные функции и лингвокультурное содержание. Результаты проведенного анализа свидетельствуют о том, что топонимы выступают не только средством географической ориентации, но и важным показателем исторической памяти, культурного наследия и национальной идентичности. В заключение подчеркивается, что современное развитие топонимики Узбекистана неразрывно связано с социально-культурными факторами и требует научно обоснованного изучения и систематизации.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

Топонимика,
историческая память,
национальная идентичность,
этнокультурная традиция,
период независимости,
топонимическая политика,
географические названия,
лингвокультура, номинация.

KIRISH

O‘zbekiston toponimikasining zamonaviy rivojlanishi jamiyatning ijtimoiy-siyosiy, madaniy va iqtisodiy hayotida yuz berayotgan chuqur o‘zgarishlar bilan chambarchas bog‘liqdir. Toponimlar geografik obyektlarning nomlari sifatida nafaqat mo‘ljallash vositasi, balki xalqning ko‘p asrlik tarixiy xotirasi, etnomadaniy an‘analari, diniy va dunyoviy qarashlarini aks ettiruvchi muhim madaniy-lingvistik qatlam sifatida namoyon bo‘ladi. Globallashuv va madaniyatlararo integratsiya jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi sharoitda milliy o‘zlikni asrab-avaylash hamda o‘zbek tilining sofligi va boyligini namoyon etishda joy nomlarining ahamiyati beqiyosdir.

V. Mamadjonov ta’kidlaganidek, toponimlar oddiy geografik belgilar emas, balki xalqning etnik ildizlari, madaniy merosi va til taraqqiyotining lingvistik ifodasidir (Mamadjonov V., 2025, 104). Har bir toponim zamirida muayyan davrning ijtimoiy manzarasi, xalqning dunyoqarashi, tabiatga bo‘lgan munosabati va tarixiy voqealiklar mujassam bo‘ladi. Shu bois toponimikani o‘rganish tilshunoslik bilan bir qatorda tarix, etnografiya, geografiya va sotsiologiya fanlari uchun ham dolzarb ilmiy yo‘nalish hisoblanadi.

1991-yilda O‘zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligini qo‘lga kiritishi milliy qadriyatlarni tiklashga qaratilgan siyosatning shakllanishiga olib keldi. Ushbu jarayon toponimik tizimda ham keng ko‘lamli yangilanishlarning boshlanishiga zamin yaratdi. Xususan, sho‘ro davrida joriy etilgan mafkuraviy nomlardan bosqichma-bosqich voz kechilib, tarixiy va milliy-madaniy an‘analarga mos toponimlarni qayta tiklash jarayoni faollashdi. “Geografik obyektlarning nomlari to‘g‘risida”gi Qonunning qabul qilinishi esa mazkur jarayonning huquqiy asosini mustahkamladi.

Shohrobod, Qoraxon, Afrosiyob, Qoratepa kabi tarixiy-madaniy ahamiyatga ega toponimlarning qayta tiklanishi milliy o‘zlik va tarixiy xotirani yangicha anglash jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida baholanadi (Ruziyev A. J., 2022, 158). Tarixiy nomlarning qaytarilishi nafaqat kartografik o‘zgarish, balki jamiyat ongida o‘zligini anglash va tarixiy ildizlarga murojaat qilish jarayonining ramziy ifodasidir. Bu jarayon ayniqsa yosh avlod ongida vatanparvarlik, tarixiy merosga hurmat va milliy faxr tuyg‘ularini shakllantirishda muhim tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi mustaqillik davrida O‘zbekiston toponimik tizimida yuz bergan o‘zgarishlarni ijtimoiy-madaniy va lingvistik jihatdan tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: tarixiy toponimlarning qayta tiklanish jarayonlarini o‘rganish, yangi toponimlarning shakllanish omillarini aniqlash, toponimik siyosatning milliy o‘zlikni shakllantirishdagi ahamiyatini ochib berish.

METODLAR

Mazkur tadqiqotda O‘zbekiston toponimik tizimining zamonaviy rivojlanish qonuniyatlarini aniqlash, joy nomlarida aks etayotgan ijtimoiy-madaniy jarayonlarni ochib berish hamda ularning milliy o‘zlikni shakllantirishdagi rolini tahlil qilish maqsadida bir qator umumilmiy va maxsus lingvistik metodlardan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosi kompleks yondashuvga tayangan bo‘lib, unda qiyosiy-tahliliy, tarixiy-genetik, deskriptiv hamda sotsiolingvistik metodlar o‘zaro uyg‘unlikda qo‘llanildi.

Qiyosiy-tahliliy metod yordamida o‘zbek toponimikasiga oid yetakchi ilmiy qarashlar tahlil qilindi hamda umumlashtirildi. Xususan, S. Qorayev, E. Begmatov, T. Nafasov, V. Mamadjonov, A. Ruziyev kabi olimlarning toponimika sohasidagi konseptual yondashuvlari qiyoslab o‘rganildi. Ushbu metod toponimlarning jamiyat taraqqiyoti, tarixiy jarayonlar va madaniy muhit bilan uzviy bog‘liqligini aniqlash imkonini berdi. Ayniqsa, S. Qorayevning *Toponimika* (2006) asarida ilgari surilgan toponimlarning ijtimoiy-tarixiy shartlanganligi haqidagi g‘oyalari hamda E. Begmatovning *Joy nomlari – ma’naviyat ko‘zgusi* (1998) monografiyasida bayon etilgan lingvomadaniy yondashuv mazkur tadqiqot uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qildi.

Tarixiy-genetik metod tarixiy toponimlarning kelib chiqishi, shakllanish bosqichlari va semantik rivojini aniqlashga yo‘naltirildi. Ushbu metod asosida Samarqand, Buxoro, Xiva, Toshkent kabi qadimiy shahar nomlarining etimologiyasi, ularning turkiy, forsiy va arabiy til qatlamlariga mansubligi hamda tarixiy-madaniy mazmuni tahlil qilindi (Qorayev S., 2006; Nafasov T., Nafasova V., 2007). Mazkur yondashuv toponimlarning tarixiy jarayonlar bilan bog‘liqligini ochib berish imkonini yaratdi.

Deskriptiv (tavsifiy) metod mustaqillik yillarida amalga oshirilgan toponimik o‘zgarishlarni tizimli tavsiflashda qo‘llanildi. Jumladan, ma’muriy-hududiy birliklar, shahar tumanlari, qishloq va mahallalar nomlaridagi o‘zgarishlar rasmiy hujjatlar, normativ-huquqiy aktlar hamda statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilindi. Ushbu metod yordamida joy nomlarining yangilanish jarayoni va uning ijtimoiy ahamiyati aniq misollar orqali yoritildi.

Sotsiolingvistik yondashuv toponimlarning jamiyat ongidagi funksional ahamiyatini aniqlashga xizmat qildi. Ushbu metod asosida joy nomlarining milliy o‘zlikni shakllantirish, tarixiy xotirani tiklash va madaniy identitetni mustahkamlashdagi roli tahlil qilindi (Ruziyev A., 2022; Alimova D., 2000). Natijada toponimlar nafaqat nominativ birlik, balki ijtimoiy-madaniy mazmunga ega bo‘lgan muhim lingvistik hodisa sifatida namoyon bo‘lishi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Shunday qilib, tadqiqotda qoʻllanilgan metodlar majmui Oʻzbekiston toponimik tizimida yuz berayotgan zamonaviy jarayonlarni har tomonlama, tizimli va ilmiy asosda oʻrganish imkonini berdi.

OLINGAN NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, oʻzbek toponimikasining ilmiy-nazariy asoslari XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab izchil shakllangan. S. Qorayev, E. Begmatov, T. Nafasov kabi olimlarning tadqiqotlari ushbu yoʻnalishda mustahkam ilmiy poydevor yaratilganini tasdiqlaydi. Oʻtkazilgan tahlillar asosida toponimlar faqat geografik obyektlarni nomlash vositasi emas, balki ijtimoiy hayot, madaniy muhit va tarixiy jarayonlar bilan uzviy bogʻliq boʻlgan murakkab lingvistik birliklar ekani aniqlandi.

S. Qorayevning *Toponimika* asarida geografik nomlarning shakllanishi jamiyatning ijtimoiy taraqqiyoti, madaniy holati va tarixiy voqeliklari bilan bevosita bogʻliq ekani ilmiy asosda koʻrsatib berilgan (Qorayev S., 2006, 15). Tadqiqot natijalariga koʻra, toponimlar tarkibida muayyan millatga xos fonetik, leksik va grammatik xususiyatlar bilan bir qatorda, xalqning dunyoqarashi va ijtimoiy tafakkuri ham aks etadi.

Empirik materiallar tahlili mustaqillikdan soʻng Oʻzbekiston toponimik tizimida sezilarli oʻzgarishlar yuz berganini koʻrsatdi. Xususan, Toshkent shahri misolida sovet davrida berilgan bir qator tuman nomlari tarixiy va milliy mazmunga ega toponimlar bilan almashtirilgani aniqlandi.

1-jadval. Toshkent shahrida tuman nomlarining oʻzgarishi

Sovet davri nomi	Zamonaviy nom	Oʻzgarish yili
<i>Lenin tumani</i>	<i>Mirobod</i>	1991
<i>Kuybishev tumani</i>	<i>Mirzo Ulugʻbek</i>	1991
<i>Oktabr tumani</i>	<i>Shayxontohur</i>	1991
<i>Akmal-Ikromov tumani</i>	<i>Uchtepa</i>	1996
<i>Frunze tumani</i>	<i>Yakkasaroy</i>	1993
<i>Kirov tumani</i>	<i>Yunusobod</i>	1992

Jadval maʼlumotlari asosida toponimik oʻzgarishlarning eng faol bosqichi 1991-1993-yillarga toʻgʻri kelgani aniqlandi (Alimova D., 2000, 48).

Hududiy tahlillar natijasida toponimik yangilanish jarayoni poytaxt bilan cheklanib qolmagani, balki respublikaning boshqa hududlarini ham qamrab olgani qayd etildi. Xorazm viloyatida Xonqa, Qoʻshkoʻpir, Bogʻot kabi tarixiy toponimlarning qayta tiklangani, Fargʻona vodiysida Quva, Rishton, Margʻilon kabi

qadimiy shahar nomlarining saqlanib qolgani, Buxoro viloyatida esa Shofirkon, Vobkent, G'ijduvon kabi tarixiy nom shakllarining asrab qolingani aniqlandi.

Etnolingvistik tahlil natijalariga ko'ra, Samarqand (sug'dcha "tosh qal'a"), Buxoro (sanskritcha *vixara* — ibodatxona) kabi toponimlarning etimologiyasi hududlarning qadimiy madaniy-tarixiy qatlamlarini aks ettiradi (Qorayev S., 2006, 168). Bu holat toponimlar orqali hududlarning tarixiy rivojlanishi va etnomadaniy aloqalarini aniqlash imkoniyati mavjudligini ko'rsatadi.

Shuningdek, o'tkazilgan tahlillar joy nomlarini standartlashtirish va tarixiy toponimlarni tiklash jarayonlari "Geografik obyektlarning nomlari to'g'risida"gi Qonun hamda boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida amalga oshirilayotganini tasdiqladi. Toponimlar orqali hududlarning tabiiy-iqtisodiy sharoitlari, aholining yashash tarzi va madaniy xususiyatlarini aniqlash imkoniyati mavjudligi ham tadqiqot natijalarida qayd etildi (Baltabaev O. O., 2022, 65). Oikonomlarni tizimli o'rganish bo'yicha mavjud ilmiy tajriba esa tadqiqot uchun muhim empirik asos bo'lib xizmat qildi (Turdimambetov I. R., Baltabaev O. O., 2024, 399).

Olingan natijalar o'zbek toponimikasini o'rganishga doir mavjud ilmiy yondashuvlarni tasdiqlaydi va ularni mustaqillik davrida yuz bergan ijtimoiy-madaniy jarayonlar nuqtayi nazaridan yanada chuqurroq talqin qilish imkonini beradi. Tadqiqot jarayonida aniqlangan holatlar toponimlarning faqat nominativ birlik emas, balki jamiyat tarixiy xotirasi, madaniy tajribasi va milliy o'zligini ifodalovchi muhim ijtimoiy-madaniy hodisa ekanini ko'rsatadi.

Xususan, S. Qorayev tomonidan ilgari surilgan geografik nomlarning jamiyat taraqqiyoti va tarixiy voqeliklar bilan uzviy bog'liqligi haqidagi qarashlar mazkur tadqiqot natijalari bilan uyg'unlik kasb etadi (Qorayev S., 2006, 12-15). Tadqiqotda ko'rib chiqilgan empirik materiallar toponimlar orqali muayyan davrning ijtimoiy-siyosiy ustuvorliklari, madaniy qadriyatlarini va tarixiy xotirasi ifodalanishini tasdiqlaydi. Bu holat toponimlarni muayyan tarixiy davr ijtimoiy ongining muhim ko'rsatkichi sifatida baholash imkonini beradi.

E. Begmatov tomonidan joy nomlarining "ma'naviyat ko'zgusi" sifatida talqin qilinishi mustaqillik yillarida amalga oshirilgan toponimik o'zgarishlar misolida yanada ravshanlashadi (Begmatov E., 1998, 18). Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tarixiy toponimlarning qayta tiklanishi jamiyat ongida o'z tarixiga bo'lgan munosabatni yangilash, milliy qadriyatlarni qayta anglash va madaniy xotirani mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu jihatdan, toponimik o'zgarishlar jamiyat ma'naviy hayotiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

Toponimik jarayonlarni tarixiy xotira bilan bog'liq holda talqin qilishda A. Ruziyev tomonidan ilgari surilgan nazariy yondashuvlar muhim ilmiy asos bo'lib

xizmat qiladi. Uning fikricha, tarixiy xotira jamiyat ma'naviy hayotining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, o'tmish tajribasini anglash va kelajak taraqqiyotini belgilashga xizmat qiladi (Ruziyev A. J., 2022, 159). Mazkur qarashlar joy nomlarini qayta tiklash jarayonining ramziy va ijtimoiy ahamiyatini chuqurroq tushuntirish imkonini beradi.

D. Alimovanning tarixiy xotira jamiyat rivojining istiqbollari bilan uzviy bog'liq ekani haqidagi fikrlari ham toponimik siyosatning uzoq muddatli ijtimoiy ahamiyatini ochib beradi (Alimova D., 2000, 45). Ushbu nuqtayi nazardan qaralganda, joy nomlarini o'zgartirish jarayoni shunchaki nominativ almashtirish emas, balki milliy o'zlikni anglash, tarixiy ildizlarga qaytish va madaniy uzviylikni tiklashga qaratilgan izchil ijtimoiy jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Hududiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, toponimik yangilanishlar barcha hududlarda bir xil sur'atda amalga oshirilmagan. Bu holat mahalliy tarixiy an'analar, aholi tarkibi va ijtimoiy ehtiyojlar bilan bevosita bog'liq bo'lib, toponimik siyosatda hududiy yondashuvni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi. Ayrim hududlarda tarixiy nomlarning saqlanishi ustuvor bo'lgan bo'lsa, boshqa hududlarda yangi ijtimoiy-siyosiy sharoitlarga mos toponimlarning shakllanishi kuzatiladi.

Shuningdek, zamonaviy urbanizatsiya jarayonlari va yangi aholi punktlarining barpo etilishi toponimik nominatsiyada yangi muammolarni yuzaga keltirmoqda. Ayrim hollarda tarixiylik va zamonaviylik o'rtasidagi muvozanat masalasi dolzarb bo'lib, bu joy nomlarini belgilash jarayonida ilmiy, lingvistik va sotsiomadaniy ekspertizani kuchaytirish zaruratini keltirib chiqarmoqda. Shu sababli, toponimik siyosatni amalga oshirishda fanlararo yondashuvga tayanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot natijalari o'zbek toponimikasini o'rganishda kompleks va fanlararo yondashuvning yuqori samaradorligini tasdiqlaydi. Toponimlarni tarix, madaniyat, sotsiologiya va geografiya bilan uzviy bog'liq holda tahlil qilish kelgusida ushbu sohani ilmiy jihatdan yanada chuqurroq va tizimli o'rganish uchun mustahkam nazariy hamda metodik asos yaratadi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot O'zbekiston toponimikasining zamonaviy rivojlanishi jamiyatda yuz berayotgan ijtimoiy-siyosiy, madaniy va tarixiy jarayonlar bilan uzviy bog'liq ekanini ilmiy asosda yoritib berdi. Tadqiqot natijalari toponimlarning faqat geografik obyektlarni belgilovchi nominative birliklar emas, balki xalqning tarixiy xotirasi, milliy o'zligi va madaniy merosini aks ettiruvchi muhim ijtimoiy-madaniy hodisa ekanini tasdiqladi.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, mustaqillikdan so'ng O'zbekiston toponimik tizimida amalga oshirilgan o'zgarishlar tarixiy adolatni tiklash, milliy

qadriyatlarini qayta jonlantirish hamda jamiyat ongida o'z tarixiga bo'lgan munosabatni yangilashga qaratilgan izchil va maqsadli jarayon sifatida namoyon bo'lgan. Xususan, sovet davrida joriy etilgan mafkuraviy nomlarning tarixiy va milliy mazmunga ega toponimlar bilan almashtirilishi davlat siyosatining muhim ijtimoiy-madaniy yo'nalishlaridan biri bo'lib xizmat qilgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, toponimik yangilanishlar respublika hududlarida bir xil sur'atda amalga oshirilmagan. Bu holat mahalliy tarixiy an'analar, hududlarning ijtimoiy rivojlanish darajasi va aholi ehtiyojlari bilan chambarchas bog'liq ekani aniqlandi. Shu sababli, joy nomlarini belgilash va qayta nomlash jarayonida yagona qolipga asoslanishdan ko'ra, hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda ilmiy yondashuvni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Etnolingvistik tahlillar toponimlar orqali hududlarning qadimiy madaniy qatlamlari, etnik tarkibi va tarixiy rivojlanish bosqichlarini aniqlash imkoniyati mavjudligini ko'rsatdi. Bu esa toponimik tadqiqotlarning nafaqat tilshunoslik, balki tarix, geografiya, sotsiologiya va madaniyatshunoslik fanlari bilan uzviy bog'liqligini yana bir bor tasdiqlaydi. Toponimlarni fanlararo yondashuv asosida o'rganish ularning mazmuniy qatlamlarini yanada chuqurroq ochishga xizmat qiladi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari zamonaviy urbanizatsiya jarayonlari sharoitida toponimik nominatsiyaga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatdi. Yangi aholi punktlari, ko'chalar va obyektlarga nom berishda tarixiylik, milliylik va zamonaviylik tamoyillari o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhim vazifa sifatida namoyon bo'ladi. Bu jarayonda lingvistik me'yorlar, tarixiy manbalar va ilmiy ekspertiza asosida qarorlar qabul qilish toponimik siyosatning samaradorligini oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston toponimikasining zamonaviy rivojlanishini tizimli va ilmiy asosda o'rganish milliy madaniy merosni asrash, tarixiy xotirani mustahkamlash va jamiyatning ma'naviy taraqqiyotini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Kelgusida toponimik jarayonlarni yanada chuqurroq tadqiq etish, ularni raqamli bazalar asosida tizimlashtirish hamda joy nomlarini standartlashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish mazkur sohaning istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlaridan biri sifatida dolzarb bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Alimova D. Tarixiy xotira va milliy o'zlik. – Toshkent: Sharq, 2000. – 300 b.
2. Baltabaev O. O. Qoraqalpog'iston hududidagi joy nomlarini geografik o'rganish // Iqtisodiyot va jamiyat. – 2022. – № 5–2(92). – B. 45-50.
<https://cyberleninka.ru/article/n/geographical-study-of-place-names-in-the-territory-of-karakalpakstan>
3. Begmatov E. Joy nomlari – ma'naviyat ko'zgusi. – Toshkent: Ma'naviyat, 1998. – 250 b.
4. Mamadjonov V. Toponimlarning tarixiy-lingvistik etnogenezini tahlil qilish (Boburnoma misolida) // Zamonaviy filologiya muammolari. – 2025. – № 2(3). – B. 103-107.
5. Mirakmalov M. T. O'zbekistonda joy nomlarini tadqiq etishning asosiy vazifalarini tarixiy va geografik o'rganishning ba'zi jihatlari // European Science Review. – 2015. – № 9–10. – B. 15-25.
<https://cyberleninka.ru/article/n/some-aspects-of-the-history-and-geographical-study-of-the-main-objectives-of-researching-of-place-names-in-uzbekistan>
6. Nafasov T., Nafasova V. O'zbek tili toponimlarining o'quv izohli lug'ati. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2007. – 400 b.
7. Qorayev S. Toponimika. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari Milliy jamiyati, 2006. – 350 b.
8. Ruziyev A. J. Tarixiy xotira va onging milliy o'zlikni shakllantirishdagi roli // Journal of Integrated Education and Research. – 2022. – № 1(7). – B. 157-161.
9. Turdimambetov I. R., Baltabaev O. O. O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy geografiyasida oikonomlarni o'rganish tajribasi // Iqtisodiyot va jamiyat. – 2024. – № 3–1(118). – B. 399-404.
<https://cyberleninka.ru/article/n/experiences-of-studying-oikonyms-in-socio-economic-geography-of-uzbekistan>
10. O'zbekiston Respublikasi. Geografik obyektlarning nomlari to'g'risidagi Qonun. – Toshkent, 2011.

REFERENCE:

1. Alimova D. (2000). Historical Memory and National Identity. Tashkent: Sharq.
2. Baltabaev O. O. (2022). Geographical study of place names in the territory of Karakalpakstan // Economics and Society. No. 5-2 (92).
<https://cyberleninka.ru/article/n/geographical-study-of-place-names-in-the-territory-of-karakalpakstan>
3. Begmatov E. (1998). Place names - a mirror of spirituality. Tashkent: Ma'naviyat.

4. Mamadjonov V. (2021). Analysis of the historical-linguistic ethnogenesis of toponyms (on the example of Baburnama) // Problems of Modern Philology. No. 2 (3).
5. Mirakmalov M. T. (2015). Some aspects of the historical and geographical study of the main tasks of studying place names in Uzbekistan // European Science Review. No. 9-10.
<https://cyberleninka.ru/article/n/some-aspects-of-the-history-and-geographical-study-of-the-main-objectives-of-research-of-place-names-in-uzbekistan>
6. Nafasov T., Nafasova V. (2007). Educational explanatory dictionary of toponyms of the Uzbek language. Tashkent: Yangi asr avlodi.
7. Qorayev S. (2006). Toponymy. Tashkent: National Society of Philosophers of Uzbekistan.
8. Ruziyev A. J. (2022). The role of historical memory and consciousness in the formation of national identity // Journal of Integrated Education and Research. No. 1 (7).
9. Turdimambetov I. R., Baltabaev O. O. (2016). Experience in the study of oikonyms in the socio-economic geography of Uzbekistan // Economics and Society. - 2021. Тошкент.
<https://cyberleninka.ru/article/n/experiences-of-studying-oikonyms-in-socio-economic-geography-of-uzbekistan>
10. Republic of Uzbekistan. (2021). Law on the Names of Geographical Objects. – Тошкент.